

J. R.

**Nowe przepisy o adopcji w NRF :
[recenzja artykułu R. Wägenbaura
opublikowanego w "Revue
internationale de droit comparé",
1962, nr 1]**

Palestra 6/6(54), 83-84

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W ten sposób eliminuje się krótkoterminowe kary umieszczania w więzieniach młodocianych przestępców. Jednocześnie powiększa się liczbę specjalnych ośrodków penitencjarnych przeznaczonych dla przestępców młodocianych (poniżej 21 lat), w których odbywają oni długoterminowe kary pozbawienia wolności (powyżej 3 lat).

Ustawa przewiduje również obowiązkowy nadzór po odbyciu przez młodocianych następujących kar:

- a) czterech lub więcej lat więzienia,
- b) sześciu lub więcej miesięcy więzienia, jeżeli skazany odbył (już jedną) karę 3-miesięcznego pozbawienia wolności przez umieszczenie w zakładzie poprawczym,
- c) sześciu miesięcy więzienia lub wyżej, jeżeli skazany nie ukończył 26 lat w chwili rozpoczęcia odbywania kary.

Nowe przepisy o adopcji w NRF

Ustawa o ujednoczeniu i zmianie przepisów prawa rodzinnego z 11.VIII.1961 r. zmieniła szereg przepisów kodeksu cywilnego (BGB) dotyczących adopcji. Nowe uregulowanie tego zagadnienia omawia R. Wägenbaur w artykule opublikowanym w numerze 1 (styczeń-marzec) z 1962 r. „Revue internationale de droit comparé”.

Przesłanki do wydania orzeczenia o przysposobieniu są obecnie następujące:

I. Po stronie osoby przysposabiającej:

1. osoba ta musi mieć pełną zdolność do działań prawnych;
2. powinna ona ukończyć 35 lat (dotychczasowa ustawa przewidywała granicę znacznie wyższą, bo aż 50 lat, którą uznano jednak za zbyt wysoką), przy czym sąd w wypadkach wyjątkowych może zwolnić osobę ubiegającą się o zezwolenie na przysposobienie od powyższego warunku; dodatkowy warunek przewidziany przez dawne prawo, że adoptujący powinien być co najmniej o 18 lat starszy od adoptowanego, został zniesiony;
3. nie może ona mieć własnych dzieci pochodzących z małżeństwa;
4. jeżeli pozostaje w związku małżeńskim, powinna mieć zezwolenie na przysposobienie od swego współmałżonka.

II. po stronie przysposobianego dziecka:

1. obowiązujące dotychczas prawo nie odróżniało adopcji małoletniego od adopcji osoby dorosłej. Natomiast nowe przepisy wręcz stawiają jako warunek formalny, że adoptowanym może być tylko małoletni (art. 1744 BGB). Sąd może jednak odstąpić od tego warunku, w szczególności jeżeli orzeczenie o przysposobieniu osoby dorosłej usprawiedliwione jest względami natury moralnej (np. przez istnienie faktycznych związków rodzinnych pomiędzy adoptującym a przysposobioną osobą dorosłą). Przysposobienie osoby dorosłej będzie zatem w przyszłości zjawiskiem zupełnie wyjątkowym w NRF;
2. dziecko powinno otrzymać wstępną zgodę swoich rodziców, a dziecko pozamałżeńskie wyłącznie zgodę swej matki, na orzeczenie stosunku przysposobienia. Ustawa z 1961 r., wyciągając wnioski z dotychczasowego doświadczenia wskazującego na pochopność, z jaką matki dzieci pozamałżeńskich udzielały zezwolenia na orzeczenie adopcji swych dzieci, a potem żałowały tego,

przewiduje, że zgoda ta nie może być dana wcześniej aniżeli po ukończeniu przez dziecko 3 miesięcy.

Zezwolenie to nie jest wymagane wtedy, gdy uprawnieni do jego udzielenia nie są w stanie go wyrazić lub gdy nie jest znane ich miejsce pobytu. Ustawa przewiduje również, że sąd może zastąpić powyższe zezwolenie swoją decyzją wówczas, gdy osoba uprawniona do jej wyrażenia permanentnie zaniedbuje swoje obowiązki wobec dziecka albo gdy została ona pozbawiona władzy rodzicielskiej bądź odmawia zgody ze złej woli i ze szkodą dla dobra dziecka.

Adopcja dochodzi do skutku na mocy umowy sporządzonej w obecności obu stron przed sądem lub notariuszem. Dziecko reprezentuje jego przedstawiciel ustawowy. Po ukończeniu 14 lat dziecko samo zawiera umowę za zgodą swego ustawowego przedstawiciela lub sądu opiekuńczego. Umowa powyższa wywiera określone w niej skutki prawne dopiero po jej zatwierdzeniu przez właściwy sąd, którym jest *Amtsgericht* miejsca zamieszkania adoptowanego (postępowanie toczy się w trybie niespornym).

Skutki adopcji są następujące:

- 1) dziecko adoptowane ma sytuację prawną taką, jak gdyby było dzieckiem ślubnym adoptującego, jednakże nie nabywa automatycznie jego obywatelstwa; skutki adopcji rozciągają się na zstępnych adoptowanego;
- 2) otrzymuje ono nazwisko adoptującego, do którego może dodać własne;
- 3) adoptujący wykonuje nad nim władzę rodzicielską, którą traci jego rodzice; adoptowany zyskuje uprawnienia alimentacyjne w stosunku do adoptującego, nie tracąc tych praw w stosunku do swych rodziców (tym pierwszym jednak przysługuje prawo priorytetu);
- 4) adoptowany uzyskuje prawo do spadku po adoptującym, chyba że w umowie przysposobienia postanowiono inaczej; adoptujący jednak nie nabywa praw do spadku po adoptowanym;
- 5) stosunek adopcji stwarza przeszkodę małżeńską między adoptującym a adoptowanym, jednakże małżeństwo zawarte wbrew temu zakazowi pozostaje ważne.

Rozwiązanie umowy przysposobienia następuje z mocy prawa przez zawarcie — wbrew obowiązującemu zakazowi — związku małżeńskiego między stronami tego stosunku. Rozwiązanie może także nastąpić w drodze wyrażenia odpowiedniej woli przez obie strony w tym samym trybie, jaki wymagany jest do zawarcia tej umowy (a więc konieczne jest zatwierdzenie sądowe).

Ustawa przewiduje także możliwość rozwiązania stosunku adopcji przez sąd, jednakże tylko wtedy, gdy leży to w interesie małoletniego. Gdy ważne powody tego wymagają, sąd opiekuńczy władny jest rozwiązać stosunek adopcji również na wniosek rodziców, jeżeli zawieranie go miało miejsce bez ich zgody (bądź tylko matki, gdy chodzi o dziecko pozamałżeńskie). Rozwiązanie stosunku przysposobienia jest możliwe tylko wówczas, gdy przysposobiony nie uzyskał jeszcze pełnoletności.